

Bryssel den 13 juni 2022
(OR. fr, en)

9762/22

ECOFIN 551
UEM 155
SOC 346
EMPL 228
COMPET 449
ENV 550
EDUC 219
RECH 342
ENER 258
JAI 813
GENDER 91
ANTIDISCRIM 71
JEUN 102
SAN 347

NOT

från:	Rådets generalsekretariat
till:	Ständiga representanternas kommitté (Coreper)/rådet
Komm. dok. nr:	9414/22 - COM(2022) 617 final
Ärende:	Rekommendation till RÅDETS REKOMMENDATION om Litauens nationella reformprogram 2022 med avgivande av rådets yttrande om Litauens stabilitetsprogram 2022

För delegationerna bifogas det ovannämnda utkastet till rådets rekommendation, som har granskats och godkänts av olika rådskommittéer och som grundas på kommissionens förslag COM(2022) 617 final.

RÅDETS REKOMMENDATION

av den ...

om Litauens nationella reformprogram 2022 med avgivande av rådets yttrande om Litauens stabilitetsprogram 2022

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 121.2 och 148.4,

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 av den 7 juli 1997 om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken¹, särskilt artikel 5.2,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation,

med beaktande av Europaparlamentets resolutioner,

med beaktande av Europeiska rådets slutsatser,

med beaktande av sysselsättningskommitténs yttrande,

med beaktande av ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande,

med beaktande av yttrandet från kommittén för socialt skydd,

med beaktande av yttrandet från kommittén för ekonomisk politik, och

av följande skäl:

¹ EGT L 209, 2.8.1997, s. 1.

- (1) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241², genom vilken faciliteten för återhämtning och resiliens inrättades, trädde i kraft den 19 februari 2021. Faciliteten för återhämtning och resiliens ger ekonomiskt stöd till genomförandet av reformer och investeringar och utgör en finanspolitisk impuls som finansieras av unionen. Den bidrar till den ekonomiska återhämtningen och till genomförandet av hållbara och tillväxtfrämjande reformer och investeringar, i synnerhet för att främja den gröna och den digitala omställningen, och stärker samtidigt resiliensen och den potentiella tillväxten i medlemsstaternas ekonomier. Den bidrar också till hållbara offentliga finanser och ökar tillväxt och jobbskapande på medellång och lång sikt. Det högsta ekonomiska bidraget per medlemsstat inom ramen för faciliteten för återhämtning och resiliens kommer att uppdateras i juni 2022, i enlighet med artikel 11.2 i förordning (EU) 2021/241.

² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241 av den 12 februari 2021 om inrättande av faciliteten för återhämtning och resiliens (EUT L 57, 18.2.2021, s. 17).

- (2) Den 24 november 2021 antog kommissionen den årliga översikten över hållbar tillväxt, som inledde 2022 års europeiska planeringstermin. I översikten togs vederbörlig hänsyn till det sociala åtagandet från Porto som undertecknades den 7 maj 2021 om att fortsätta genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter som proklamerades av Europaparlamentet, rådet och kommissionen den 17 november 2017. Den 25 mars 2022 godkände Europeiska rådet prioriteringarna i 2022 års årliga översikt över hållbar tillväxt. Den 24 november 2021 antog kommissionen, på grundval av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011³, även rapporten om förvarningsmekanismen, enligt vilken Litauen inte var en av de medlemsstater som skulle bli föremål för en fördjupad granskning. Samma dag antog kommissionen också en rekommendation till rådets rekommendation om den ekonomiska politiken i euroområdet och ett förslag till 2022 års gemensamma sysselsättningsrapport, som innehöll en analys av genomförandet av riktlinjerna för sysselsättningspolitik och principerna i den europeiska pelaren för sociala rättigheter. Rådet antog rekommendationen om den ekonomiska politiken i euroområdet⁴ (*rekommendation om euroområdet 2022*) den 5 april 2022 och den gemensamma sysselsättningsrapporten den 14 mars 2022.

³ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 av den 16 november 2011 om förebyggande och korrigerande av makroekonomiska obalanser (EUT L 306, 23.11.2011, s. 25).

⁴ Rådets rekommendation av den 5 april 2022 om den ekonomiska politiken i euroområdet (EUT C 153, 7.4.2022, s. 1).

- (3) Rysslands invasion av Ukraina, som följde tätt inpå den globala pandemin, har avsevärt förändrat den geopolitiska och ekonomiska situationen. Invasionens påverkan på medlemsstaternas ekonomier har märkts genom bland annat högre priser på energi, livsmedel och råvaror samt svagare tillväxtutsikter. De ökande energipriserna slår särskilt hårt mot de mest utsatta hushållen som redan lever i eller riskerar att drabbas av energifattigdom liksom mot de företag som är mest sårbara för energiprishöjningar. Unionen märker också av en exceptionell ström av människor på flykt från Ukraina. De ekonomiska effekterna av Rysslands anfallskrig har påverkat medlemsstaterna på ett asymmetriskt sätt. I detta sammanhang utlöstes den 4 mars 2022 rådets direktiv 2001/55/EG⁵ för första gången genom rådets genomförandebeslut (EU) 2022/382⁶, och därigenom ges fördrivna människor från Ukraina rätt att lagligen vistas i unionen och att få tillgång till skolgång och utbildning, arbetsmarknaden, hälso- och sjukvård, bostäder och social välfärd. Exceptionella stödåtgärder har gjorts tillgängliga för Litauen inom ramen för initiativet Sammanhållningsinsatser för flyktingar i Europa (Care) och den extra förfinansieringen inom programmet React-EU (återhämtningsstöd för sammanhållning och till Europas regioner) i syfte att snabbt kunna ta emot och integrera människor som flytt från Ukraina.

⁵ Rådets direktiv 2001/55/EG av den 20 juli 2001 om miniminormer för att ge tillfälligt skydd vid massiv tillströmning av fördrivna personer och om åtgärder för att främja en balans mellan medlemsstaternas insatser för att ta emot dessa personer och bära följderna av detta (EGT L 212, 7.8.2001, s. 12).

⁶ Rådets genomförandebeslut (EU) 2022/382 av den 4 mars 2022 om fastställande av att det föreligger massiv tillströmning av fördrivna personer från Ukraina i den mening som avses i artikel 5 i direktiv 2001/55/EG, med följden att tillfälligt skydd införs (EUT L 71, 4.3.2022, s. 1).

- (4) Med hänsyn till den snabbt föränderliga ekonomiska och geopolitiska situationen återupptar den europeiska planeringsterminen den breda politiska samordningen vad gäller ekonomi och sysselsättning 2022, samtidigt som en utveckling sker i enlighet med genomförandekraven i faciliteten för återhämtning och resiliens, enligt vad som angavs i 2022 års årliga översikt över hållbar tillväxt. Genomförandet av de antagna återhämtnings- och resiliensplanerna är viktigt för att de politiska prioriteringarna inom ramen för den europeiska planeringsterminen ska ge resultat, eftersom planerna behandlar alla eller en betydande del av de relevanta landsspecifika rekommendationer som utfärdades i 2019 och 2020 års europeiska planeringsterminer. De landsspecifika rekommendationerna från 2019 och 2020 är dessutom lika relevanta för de återhämtnings- och resiliensplaner som granskats, uppdaterats eller ändrats i enlighet med artiklarna 14, 18 och 21 i förordning (EU) 2021/241, utöver eventuella andra landsspecifika rekommendationer som utfärdats fram till den dag då sådana granskade, uppdaterade eller ändrade återhämtnings- och resiliensplaner lämnades in.
- (5) Den allmänna undantagsklausulen i stabilitets- och tillväxtpakten är aktiverad sedan mars 2020. I sitt meddelande av den 3 mars 2021 med titeln *Ett år efter utbrottet av covid-19: finanspolitiska insatser* förde kommissionen fram sin ståndpunkt att beslutet om huruvida den allmänna undantagsklausulen ska avaktiveras eller fortsätta att gälla bör fattas efter en samlad bedömning av läget i ekonomin och att det viktigaste kvantitativa kriteriet bör vara nivån på den ekonomiska aktiviteten i unionen eller euroområdet jämfört med förkrisnivåerna (slutet av 2019). Ökad osäkerhet och stora nedåtrisker i de ekonomiska utsikterna på grund av kriget i Europa, liksom exceptionella höjningar av energipriserna och fortsatta störningar i leveranskedjorna, motiverar en förlängning av den allmänna undantagsklausulen i stabilitets- och tillväxtpakten under hela 2023.

- (6) I enlighet med riktlinjen i rådets rekommendation av den 18 juni 2021⁷ med avgivande av rådets yttrande om Litauens stabilitetsprogram 2021 mäts den samlade finanspolitiska inriktningen för närvarande bäst som en förändring i de primära utgifterna (exklusive diskretionära åtgärder på inkomstsidan och utan att beakta tillfälliga krisåtgärder med anknytning till covid-19-krisen), men inbegripet utgifter som finansieras med icke återbetalningspliktigt stöd (bidrag) från faciliteten för återhämtning och resiliens och andra unionsmedel, i förhållande till den potentiella tillväxten på medellång sikt⁸. För att bedöma om den nationella finanspolitiken är försiktig och dess sammansättning gynnsam för en hållbar återhämtning som är förenlig med den gröna och den digitala omställningen granskas, förutom den övergripande finanspolitiska inriktningen, även utvecklingen i nationellt finansierade⁹ primära löpande utgifter (exklusive diskretionära åtgärder på inkomstsidan och utan att beakta tillfälliga krisåtgärder med anknytning till covid-19-krisen) och investeringar.

⁷ Rådets rekommendation av den 18 juni 2021 med avgivande av rådets yttrande om Litauens stabilitetsprogram 2021 (EUT C 304, 29.7.2021, s. 68).

⁸ Beräkningarna av den finanspolitiska inriktningen och dess delar i denna rekommendation är kommissionens uppskattningar baserade på de antaganden som ligger till grund för kommissionens vårprognos 2022. Kommissionens beräkningar av den potentiella tillväxten på medellång sikt inkluderar inte den positiva effekten av reformer som ingår i återhämtnings- och resiliensplanen och som kan stärka den potentiella tillväxten.

⁹ Som inte finansieras med bidrag inom ramen för faciliteten för återhämtning och resiliens eller andra unionsmedel.

- (7) Den 2 mars 2022 antog kommissionen ett meddelande med en allmän vägledning för finanspolitiken 2023 (*den finanspolitiska vägledningen*) som syftade till att stödja förberedelserna av medlemsstaternas stabilitets- och konvergensprogram och på så sätt stärka den politiska samordningen. På grundval av de makroekonomiska utsikterna i vinterprognosen 2022 noterade kommissionen att det bör ske en övergång från en stödjande aggregerad finanspolitisk inriktning 2020–2022 till en i stort sett neutral aggregerad finanspolitisk inriktning 2023, samtidigt som det måste finnas en beredskap att agera om den ekonomiska situationen förändras. Kommissionen meddelade att de finanspolitiska rekommendationerna för 2023 även i fortsättningen bör se olika ut för olika medlemsstater och ta hänsyn till eventuella spridningseffekter över gränserna. Kommissionen uppmanade medlemsstaterna att låta vägledningen återspeglas i sina stabilitets- och konvergensprogram. Kommissionen åtog sig att noga följa den ekonomiska utvecklingen och anpassa sin vägledning efter behov, senast i den europeiska planeringsterminens vårpaket i slutet av maj 2022.
- (8) När det gäller den finanspolitiska vägledningen beaktas i de finanspolitiska rekommendationerna för 2023 de försämrade ekonomiska utsikterna, den ökade osäkerheten och ytterligare nedåtrisker samt den högre inflationen jämfört med kommissionens vinterprognos 2022. Mot bakgrund av dessa överväganden måste de finanspolitiska insatserna vara inriktade på att öka de offentliga investeringarna i den gröna och den digitala omställningen och en tryggad energiförsörjning samt hålla uppe köpkraften i de mest utsatta hushållen för att mildra effekterna av de ökade energipriserna och bidra till att begränsa inflationstrycket till följd av andrahandseffekter genom riktade och tillfälliga åtgärder. Finanspolitiken måste förbli flexibel så att den kan anpassas efter de snabbt föränderliga omständigheterna, inbegripet utmaningarna till följd av Rysslands anfallskrig mot Ukraina när det gäller försvar och säkerhet, och bör se olika ut för olika medlemsstater enligt deras finanspolitiska och ekonomiska situation, även vad gäller deras utsatthet för krisen och tillströmningen av fördrivna människor från Ukraina.

- (9) Den 14 maj 2021 lämnade Litauen in sin nationella återhämtnings- och resiliensplan till kommissionen i enlighet med artikel 18.1 i förordning (EU) 2021/241. Kommissionen bedömde enligt artikel 19 i förordning (EU) 2021/241 återhämtnings- och resiliensplanens relevans, ändamålsenlighet, effektivitet och enhetlighet i enlighet med bedömningsriktlinjerna i bilaga V till den förordningen. Den 20 juli 2021 antog rådet sitt genomförandebeslut om godkännande av bedömningen av Litauens återhämtnings- och resiliensplan¹⁰. Delutbetalningarna ska verkställas på villkor att kommissionen antar ett beslut i enlighet med artikel 24.5 i förordning (EU) 2021/241 som anger att Litauen på ett tillfredsställande sätt har uppnått de relevanta delmål och mål som angetts i rådets genomförandebeslut. För att delmålen och målen ska anses ha uppnåtts på ett tillfredsställande sätt får delmål och mål som tidigare uppnåtts inte ha upphävts.
- (10) Den 27 april 2022 lämnade Litauen in sitt nationella reformprogram för 2022 och den 29 april 2022 sitt stabilitetsprogram för samma år, inom den frist som fastställs i artikel 4 i förordning (EG) nr 1466/97. De båda programmen har bedömts samtidigt för att deras inbördes kopplingar ska kunna beaktas. I enlighet med artikel 27 i förordning (EU) 2021/241 ska Litauens halvårsvisa rapporter om de framsteg som gjorts med genomförandet av dess återhämtnings- och resiliensplan också återspeglas i det nationella reformprogrammet för 2022.
- (11) Den 23 maj 2022 offentliggjorde kommissionen 2022 års landsrapport för Litauen. Den innehöll en bedömning av hur väl Litauen hade lyckats med de landsspecifika rekommendationer som rådet antog 2019, 2020 och 2021, och en utvärdering av Litauens genomförande av återhämtnings- och resiliensplanen, med utgångspunkt i resultattavlan för återhämtning och resiliens. Utifrån denna analys konstaterades i landsrapporten brister i fråga om de utmaningar som inte alls eller endast delvis hade åtgärdats genom återhämtnings- och resiliensplanen, och även nya och framväxande utmaningar, inbegripet dem som uppstått till följd av Rysslands invasion av Ukraina. I landsrapporten bedömdes också Litauens framsteg avseende genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter och med att uppnå unionens överordnade mål för sysselsättning, kompetens och fattigdomsbekämpning, liksom framstegen med att nå Förenta nationernas mål för hållbar utveckling.

¹⁰ ST 10477/2021, ST 10477/2021 ADD 1.

- (12) Den 23 maj 2022 lade kommissionen fram en rapport i enlighet med artikel 126.3 i fördraget. Rapporten behandlade Litauens budgetläge utifrån det faktum att dess underskott i de offentliga finanserna 2022 väntas överskrida fördragets referensvärde på 3 % av bruttonationalprodukten (BNP). Rapporten slog fast att underskottskriteriet inte var uppfyllt. I linje med kommissionens meddelande av den 2 mars 2022 föreslog kommissionen inte att nya förfaranden vid alltför stora underskott skulle inledas under våren 2022, och den kommer att göra en ny bedömning av om det är nödvändigt att föreslå att sådana förfaranden ska inledas under hösten 2022.
- (13) I sin rekommendation av den 20 juli 2020¹¹ rekommenderade rådet Litauen att under 2020 och 2021 vidta alla nödvändiga åtgärder, i enlighet med den allmänna undantagsklausulen, för att effektivt hantera covid-19-pandemin, upprätthålla ekonomin och stödja den påföljande återhämtningen. Litauen rekommenderades också att, när de ekonomiska förhållandena så medger, bedriva en finanspolitik som syftar till att nå en sund offentligfinansiell ställning på medellång sikt och säkerställa en hållbar skuldsättning, samtidigt som investeringarna ökas. Enligt uppgifter som validerats av Eurostat minskade Litauens underskott i de offentliga finanserna under 2021 från 7,3 % av BNP 2020 till 1,0 %. Litauens finanspolitiska åtgärder bidrog till den ekonomiska återhämtningen under 2021, samtidigt som de tillfälliga krisåtgärderna minskade från 3,9 % av BNP 2020 till 2,8 % 2021. De åtgärder som Litauen vidtog 2021 var i linje med rådets rekommendation av den 20 juli 2020. De diskretionära budgetåtgärder som regeringen antog 2020 och 2021 var i de flesta fall tillfälliga. En del av de diskretionära åtgärderna som regeringen antog under perioden 2020 till 2021 var dock inte tillfälliga eller kompenserades med uppvägande åtgärder, utan bestod främst av högre ersättningar till anställda inom den offentliga sektorn. Enligt uppgifter som validerats av Eurostat minskade den offentliga bruttoskulden från 46,6 % av BNP 2020 till 44,3 % av BNP 2021.

¹¹ Rådets rekommendation av den 20 juli 2020 om Litauens nationella reformprogram 2020 med avgivande av rådets yttrande om Litauens stabilitetsprogram 2020 (EUT C 282, 26.8.2020, s. 95).

(14) Det makroekonomiska scenario som ligger till grund för budgetprognoserna i stabilitetsprogrammet 2022 är realistiskt. Regeringen beräknar att BNP i fasta priser kommer att öka med 1,6 % 2022 och med 2,5 % 2023. Som jämförelse visar kommissionens vårprognos 2022 en real BNP-tillväxt på 1,7 % 2022 och 2,6 % 2023. I 2022 års stabilitetsprogram förväntar sig regeringen att det samlade underskottet kommer att öka till 4,9 % av BNP 2022 och minska till 2,4 % 2023. Det ökade underskottet 2022 återspeglar främst åtgärderna för att begränsa effekterna av de höga energipriserna, stödja låginkomsthushåll och skaffa bostäder till dem som flyr från Ukraina. Enligt stabilitetsprogrammet 2022 väntas den offentliga skuldkvoten minska till 43,3 % av BNP under 2022 och förbli stabil under 2023. Utifrån de politiska åtgärder som var kända vid prognosens brytdatum förutses i kommissionens vårprognos 2022 ett underskott i de offentliga finanserna på 4,6 % respektive 2,3 % av BNP för 2022 och 2023. Detta är i linje med det beräknade underskottet i stabilitetsprogrammet 2022. Enligt kommissionens vårprognos 2022 väntas en liknande offentlig skuldkvot på 42,7 % 2022 och 43,1 % 2023. Enligt kommissionens vårprognos 2022 beräknas den potentiella produktionstillväxten på medellång sikt (10 års genomsnitt) till 3,2 %. Den beräkningen omfattar dock inte effekten av de reformer som ingår i återhämtnings- och resiliensplanen och som kan stärka Litauens potentiella tillväxt.

- (15) Under 2022 fasade regeringen ut de flesta av de åtgärder som vidtogs i samband med covid-19-krisen, så de tillfälliga krisåtgärderna förväntas minska från 2,8 % av BNP 2021 till 1,2 % 2022. Underskottet i de offentliga finanserna påverkas av de åtgärder som vidtogs för att motverka de ekonomiska och sociala effekterna av de höjda energipriserna, som i kommissionens vårprognos 2022 beräknas till 1,2 % av BNP 2022 och 0,0 % av BNP 2023¹². Dessa åtgärder består främst av subventioner till gas- och elbolag, kompensation för den mervärdesskatt (moms) som påläggs värmeenergi och en bredare tillämpning av andra kompensationer för värmeenergi. Dessa åtgärder har angetts vara till största del tillfälliga. Om energipriserna förblir höga 2023 kan dock vissa av dessa åtgärder bli kvar. Vissa av dessa åtgärder är inte riktade, i synnerhet subventionerna till gas- och elbolagen och kompensationerna för moms på värmeenergi. Underskottet i de offentliga finanserna påverkas också av kostnaderna för att erbjuda tillfälligt skydd åt fördrivna personer från Ukraina, något som enligt kommissionens vårprognos 2022 väntas stå för 0,2 % av BNP 2022 och 2023¹³ samt ökade försvarsutgifter på 0,5 % av BNP både 2022 och 2023.

¹² Siffrorna motsvarar de årliga budgetkostnaderna för de åtgärder som vidtagits sedan hösten 2021, inbegripet löpande inkomster och utgifter liksom i förekommande fall åtgärder avseende kapitalutgifter.

¹³ Det totala antalet fördrivna personer från Ukraina till unionen förväntas successivt öka till 6 miljoner till slutet av 2022, och den geografiska spridningen av dessa personer beräknas utifrån storleken på den diaspora som redan finns, den relativa befolkningen i den mottagande medlemsstaten och den faktiska spridningen av fördrivna personer från Ukraina inom unionen i mars 2022. För budgetkostnader per person grundas beräkningarna på mikrosimuleringsmodellen Euromod från kommissionens gemensamma forskningscentrum, med beaktande av såväl kontantförmåner som människor kan vara berättigade till som naturaförmåner som utbildning och hälso- och sjukvård.

- (16) I sin rekommendation av den 18 juni 2021 rekommenderade rådet Litauen att under 2022 vidmakthålla en stödjande finanspolitisk inriktning, inbegripet den impuls som ges genom faciliteten för återhämtning och resiliens, samt att upprätthålla nationellt finansierade investeringar. Rådet rekommenderade också Litauen att hålla ökningen av nationellt finansierade löpande utgifter under kontroll. Litauen rekommenderades även att, när de ekonomiska förhållandena så medger, bedriva en finanspolitik som syftar till att på medellång sikt uppnå en återhållsam offentligfinansiell ställning och säkerställa de offentliga finansernas hållbarhet, och samtidigt öka investeringarna för att främja tillväxtpotentialen.

(17) Under 2022 förväntas, enligt kommissionens vårprognos 2022 och uppgifterna i Litauens stabilitetsprogram 2022, den finanspolitiska inriktningen vara stödjande med -4,2 % av BNP, i enlighet med rådets rekommendation¹⁴. Litauen planerar att ge fortsatt stöd till återhämtningen genom att använda faciliteten för återhämtning och resiliens för att finansiera ytterligare investeringar, vilket rådet rekommenderade. Det positiva bidraget till den ekonomiska verksamheten från utgifter som finansieras med bidrag inom ramen för faciliteten för återhämtning och resiliens och andra unionsmedel förväntas öka med 0,5 procentenhet av BNP jämfört med 2021. Nationellt finansierade investeringar förväntas ge ett expansivt bidrag på 0,3 procentenheter till den finanspolitiska inriktningen 2022¹⁵. Därför planerar Litauen att upprätthålla de nationellt finansierade investeringarna, så som rådet rekommenderade. Samtidigt beräknas ökningen i nationellt finansierade primära löpande utgifter (exklusive nya åtgärder på inkomstsidan) under 2022 ge ett expansivt bidrag på 3,2 procentenheter till den övergripande finanspolitiska inriktningen. Detta betydande expansiva bidrag omfattar den ytterligare effekten från åtgärder för att motverka de ekonomiska och sociala effekterna av de ökade energipriserna (1,2 % av BNP) liksom kostnaderna för att ge tillfälligt skydd åt fördrivna personer från Ukraina (0,2 % av BNP), medan bland annat ytterligare stöd till låginkomsthushåll (en ytterligare ökning av pensionerna, barnbidragen, det sociala biståndet, miniminivån på skattefri inkomst) också väntas bidra till ökningen av de löpande nettoutgifterna med 0,4 % av BNP. Enligt kommissionens nuvarande beräkningar har Litauen därför inte tillräckligt stor kontroll över ökningen i de nationellt finansierade löpande utgifterna 2022.

¹⁴ Om indikatorn ligger på minus innebär detta att överskottet i de primära utgifterna är högre än den ekonomiska tillväxten på medellång sikt, vilket signalerar att finanspolitiken är expansiv.

¹⁵ Bidraget från andra nationellt finansierade kapitalutgifter förväntas ge ett expansivt bidrag på 0,1 procentenhet av BNP.

- (18) I kommissionens vårprognos 2022 beräknas den finanspolitiska inriktningen 2023 ligga på 1,5 % av BNP vid oförändrad politik¹⁶. Litauen förväntas fortsätta att använda bidragen inom ramen för faciliteten för återhämtning och resiliens under 2023 för att finansiera ytterligare investeringar till stöd för återhämtningen. Det positiva bidraget till den ekonomiska aktiviteten från de utgifter som finansieras med bidrag inom ramen för faciliteten för återhämtning och resiliens och andra unionsmedel, beräknas öka med 0,4 procentenheter av BNP under 2023. Nationellt finansierade investeringar förväntas ge ett kontraktivt bidrag på 0,5 procentenheter till den finanspolitiska inriktningen 2023¹⁷. Samtidigt beräknas ökningen i nationellt finansierade primära löpande utgifter (exklusive nya åtgärder på inkomstsidan) under 2023 ge ett kontraktivt bidrag på 1,5 procentenhet till den övergripande finanspolitiska inriktningen. Detta omfattar effekten från utfasningen av åtgärderna för att motverka de ökade energipriserna (1,2 % av BNP) liksom de ytterligare kostnaderna för att ge tillfälligt skydd åt fördrivna personer från Ukraina (0,1 % av BNP).
- (19) I 2022 års stabilitetsprogram förväntas underskottet i de offentliga finanserna successivt minska till 1,3 % av BNP under 2024 och till 1,0 % 2025. Underskottet i de offentliga finanserna förväntas därmed ligga kvar under 3 % av BNP under programperioden. Enligt stabilitetsprogrammet 2022 väntas den offentliga skuldkvoten sjunka fram till och med 2025, med en minskning till 42,6 % av BNP 2024 och till 42,5 % 2025. Enligt kommissionens analys verkar riskerna för skuldållbarheten vara låga på medellång sikt.

¹⁶ Om indikatorn ligger på plus innebär detta att underskottet i de primära utgifterna är högre än den ekonomiska tillväxten på medellång sikt, vilket signalerar att finanspolitiken är kontraktiv.

¹⁷ Bidraget från andra nationellt finansierade kapitalutgifter förväntas vara neutralt, 0,0 procentenheter av BNP.

- (20) Enligt resultattavlan för offentlig upphandling 2020 finns det vissa flaskhalsar i systemet för offentlig upphandling i Litauen: brist på samarbete mellan upphandlande myndigheter, få eller inga deltagare i upphandlingarna och en övertro på priskriteriet. Om de pågående insatserna för att främja samarbete mellan kommuner vid offentlig upphandling breddades så att reformen också omfattade den statliga förvaltningen skulle detta bidra till att utveckla och sprida bästa praxis och förbättra processernas övergripande effektivitet och ändamålsenlighet. På så sätt skulle man också öka hållbarheten i de offentliga finanserna.
- (21) I enlighet med artikel 19.3 b i förordning (EU) 2021/241 och kriterium 2.2 i bilaga V till den förordningen ska återhämtnings- och resiliensplanen omfatta ett stort antal ömsesidigt förstärkande reformer och investeringar med en preliminär tidsplan för genomförandet som ska slutföras senast den 31 augusti 2026. De bidrar till att åtgärda alla eller en betydande del av de ekonomiska och sociala utmaningar som beskrivs i de landsspecifika rekommendationerna till Litauen från rådet i den europeiska planeringsterminen 2019 och 2020, utöver eventuella landsspecifika rekommendationer som utfärdats fram till den dag då en återhämtnings- och resiliensplan antogs. Återhämtnings- och resiliensplanen är framför allt starkt inriktad på åtgärder för att främja digitalisering och den gröna omställningen, säkerställa hälso- och sjukvårdstjänsternas kvalitet och effektivitet, prioritera utbildning och innovation och öka den offentliga sektorns effektivitet.

- (22) Genomförandet av Litauens återhämtnings- och resiliensplan förväntas bidra till ytterligare framsteg avseende den gröna och den digitala omställningen. Åtgärder som stöder klimatmålen i Litauen står för 37,8 % av återhämtnings- och resiliensplanens totala tilldelning, medan åtgärder som stöder de digitala målen står för 31,5 % av återhämtnings- och resiliensplanens totala tilldelning. Det fullständiga genomförandet av återhämtnings- och resiliensplanen, i enlighet med relevanta delmål och mål, kommer att bidra till att Litauen snabbt kan återhämta sig från konsekvenserna av covid-19-krisen samtidigt som landets resiliens stärks. Det systematiska deltagandet av arbetsmarknadens parter och andra relevanta berörda parter är fortfarande viktigt för att genomförandet av återhämtnings- och resiliensplanen ska lyckas, liksom annan ekonomisk politik och sysselsättningspolitik utanför återhämtnings- och resiliensplanen, och för att säkerställa att fler känner ett egenansvar för den övergripande politiska agendan.
- (23) Kommissionen godkände Litauens partnerskapsöverenskommelse, som föreskrivs i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1060¹⁸, den 22 april 2022. Litauen lämnade in det sammanhållningspolitiska programmet den 16 mars 2022. I enlighet med förordning (EU) 2021/1060 har Litauen beaktat de relevanta landsspecifika rekommendationerna i programplaneringen av de sammanhållningspolitiska fonderna 2021–2027. Detta är en förutsättning för att förbättra ändamålsenligheten och maximera mervärdet av det ekonomiska stöd som ska erhållas från de sammanhållningspolitiska fonderna, samtidigt som samordning, komplementaritet och enhetlighet mellan de sammanhållningspolitiska fonderna och andra unionsinstrument och fonder främjas. För att faciliteten för återhämtning och resiliens och de sammanhållningspolitiska programmen ska kunna genomföras på ett framgångsrikt sätt krävs också att investeringshinder avlägsnas till stöd för den gröna och den digitala omställningen och en balanserad territoriell utveckling.

¹⁸ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1060 av den 24 juni 2021 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden+, Sammanhållningsfonden, Fonden för en rättvis omställning och Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden samt finansiella regler för dessa och för Asyl-, migrations- och integrationsfonden, Fonden för inre säkerhet samt instrumentet för ekonomiskt stöd för gränsförvaltning och viseringspolitik (EUT L 231, 30.6.2021, s. 159).

- (24) Förutom de ekonomiska och sociala utmaningar som hanteras i återhämtnings- och resiliensplanen står Litauen inför ett antal andra utmaningar vad gäller primärvården och den förebyggande hälsovården, svagheter i planeringen och tillhandahållandet av sociala tjänster och bristen på strategier för subventionerat boende. Det höga antalet undvikbara sjukhusvistelser och dödsfall i sjukdomar som hade gått att förebygga och behandla tyder på att det finns ett behov av mer förebyggande åtgärder inom Litauens hälso- och sjukvård. Dessutom begränsas tillgången till primärvård och långtidsvård av bristen på vårdpersonal och en ojämn spridning av vårdpersonalen. Förutom hälso- och sjukvårdsreformer och investeringar i Litauens återhämtnings- och resiliensplan finns det ett behov av att ytterligare stärka primärvården och den förebyggande hälsovården. Bristen på samarbete mellan olika ministerier och andra offentliga organ och problem med att identifiera behoven hindrar ett integrerat tillhandahållande av sociala tjänster. Tjänsterna tar heller inte tillräcklig hänsyn till de arbetslösas behov. 2019¹⁹ var Litauens utgifter för subventionerat boende (10,31 euro per invånare) avsevärt lägre än unionsgenomsnittet på 101,58 euro (båda i fasta priser 2010), vilket leder till en ständig brist på bostäder och långa väntelistor. Även kvaliteten på det subventionerade boendet måste förbättras. I återhämtnings- och resiliensplanen ingår viktiga åtgärder som reformen av minimiinkomstsystemet och skatteförmånssystemet samt en ökning av arbetslöshetsförmånernas omfattning. Dessa åtgärder väntas ha åtgärdat vissa av de viktigaste utmaningarna när det gäller socialt skydd när de väl är genomförda. Förutom de åtgärder som ingår i återhämtnings- och resiliensplanen krävs dock ytterligare ansträngningar för att förbättra planeringen av de sociala tjänsterna och deras kvalitet och effektivitet och för att åtgärda bristen på subventionerat boende och kvaliteten på det.
- (25) Inom ramen för det mandat som unionens stats- och regeringschefer gav i Versaillesförklaringen syftar kommissionens förslag till en REPowerEU-plan till att så snart som möjligt fasa ut unionens beroende av import av fossila bränslen från Ryssland. I detta syfte har kommissionen för avsikt att identifiera de lämpligaste projekten, investeringarna och reformerna på nationell och regional nivå och på unionsnivå i dialog med medlemsstaterna. Målet med dessa åtgärder är att minska det totala beroendet av fossila bränslen och flytta importen av fossilt bränsle från Ryssland.

¹⁹ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/SPR_EXP_FHO__custom_2036156/default/table?lang=en

(26) Litauens energiförsörjning är mycket beroende av import, eftersom landet importerar runt två tredjedelar av sitt bruttobehov av el och största delen av sin olja och gas. Olja och gas står för tre fjärdedelar av landets energimix. Fram till Rysslands invasion av Ukraina importerades oljan och gasen främst från Ryssland. År 2020 importerade Litauen 42 % av sin naturgas (på det hela taget i linje med unionsgenomsnittet på 44 %) och 73 % av sin råolja från Ryssland (högre än unionsgenomsnittet på 26 %) ²⁰. Efterfrågan på energi styrs av en stor transportflotta, där kollektivtrafiken och järnvägen är underutnyttjad, ett stort antal energiineffektiva byggnader och mycket energiintensiva industrier, som står för 67 % av den totala gaskonsumtionen. Ytterligare ansträngningar för att minska energiintensiteten inom dessa sektorer, genom att främja industriell omvandling, bland annat innovativa produktionsprocesser, och därutöver främja användningen av förnybara energikällor, skulle minska Litauens allmänna beroende av energiimport. Litauen har gjort avsevärda framsteg med att förbättra sin energiförsörjning genom att utveckla el- och gasförbindelser med angränsande medlemsstater och terminalen för flytande naturgas i Klaipėda. Sammantaget måste Litauen fortsätta sina ansträngningar för att ytterligare förbättra det regionala samarbetet med sina grannländer för att samordna ytterligare gasimport och en effektiv användning av de regionala infrastrukturerna. I detta sammanhang kommer gassammanlänkningen med Polen (GIPL) som togs i bruk den 1 maj 2022 och förbättringen av andra gassammanlänkningar med angränsande medlemsstater att bidra till att trygga energiförsörjningen i regionen. Att komplettera den pågående synkroniseringen med unionens kontinentala elnät, säkerställa tillräckligt med kapacitet för sammanlänkningarna med angränsande medlemsstater och driva gemensamma projekt för förnybara energikällor är emellertid fortfarande en politisk prioritet. Det rekommenderas att nya investeringar i gasinfrastruktur och gasnät om möjligt ska vara framtidssäkrade så att de är hållbara på lång sikt och i framtiden kan ställas om till hållbara bränslen. Litauen måste ytterligare höja ambitionsnivån när det gäller att minska växthusgasutsläppen, öka andelen förnybar energi och öka energieffektiviteten för att landet ska uppnå målen i 55 %-paketet.

²⁰ Eurostat (2020), andelen rysk import av den totala importen av naturgas, råolja och stenkol. När det gäller genomsnittet för EU-27 baseras den totala importen på import från länder utanför EU-27. För Litauen omfattar den totala importen handel inom EU. Råolja omfattar inte raffinerade oljeprodukter.

- (27) Även om den påskyndade omställningen till klimatneutralitet och utfasningen av fossila bränslen kommer att orsaka betydande omstruktureringskostnader inom flera sektorer, kan Litauen, för att minska de socioekonomiska effekterna av omställningen i de regioner som påverkas mest, utnyttja mekanismen för en rättvis omställning inom ramen för sammanhållningspolitiken. Dessutom kan Litauen använda Europeiska socialfonden+, inrättad genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1057²¹, för att förbättra sysselsättningsmöjligheterna och stärka den sociala sammanhållningen.
- (28) Mot bakgrund av kommissionens bedömning har rådet granskat stabilitetsprogrammet 2022, och dess yttrande²² återspeglas i rekommendation 1.
- (29) Med hänsyn till de nära inbördes kopplingarna mellan ekonomierna i medlemsstaterna i euroområdet och deras kollektiva bidrag till Ekonomiska och monetära unionens funktion, rekommenderade rådet att euroområdets medlemsstater vidtar åtgärder, inbegripet genom sina återhämtnings- och resiliensplaner, för att genomföra de rekommendationer som anges i rekommendationen om euroområdet 2022. För Litauen återspeglas detta särskilt i rekommendationerna 1 och 2.

²¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1057 av den 24 juni 2021 om inrättande av Europeiska socialfonden+ (ESF+) och om upphävande av förordning (EU) nr 1296/2013 (EUT L 231, 30.6.2021, s. 21).

²² Enligt artikel 5.2 i förordning (EG) nr 1466/97.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS Litauen att 2022 och 2023 vidta följande åtgärder:

1. Under 2023 säkerställa att tillväxten i de nationellt finansierade primära löpande utgifterna är i linje med en neutral inriktning på politiken, med beaktande av ett fortsatt tillfälligt och riktat stöd till de hushåll och företag som drabbas hårdast av de höjda energipriserna och till människor som flyr från Ukraina. Vara redo att anpassa de löpande utgifterna efter den föränderliga situationen. Öka de offentliga investeringarna för den gröna och den digitala omställningen och för energitrygghet med beaktande av REPowerEU-initiativet, inbegripet med hjälp av faciliteten för återhämtning och resiliens och andra unionsmedel. Under perioden efter 2023 bedriva en finanspolitik som syftar till att på medellång sikt uppnå en återhållsam offentligfinansiell ställning. Främja samarbete mellan stat och kommuner vid offentlig upphandling.
2. Fortsätta genomförandet av sin återhämtnings- och resiliensplan, i enlighet med de delmål och mål som angavs i rådets genomförandebeslut av den 20 juli 2021. Snabbt avsluta förhandlingarna med kommissionen om de sammanhållningspolitiska programdokumenten för 2021–2027 i syfte att påbörja genomförandet av dem.
3. Stärka primärvården och den förebyggande hälsovården. Minska fragmenteringen vid planering och tillhandahållande av sociala tjänster och förbättra individanpassningen och integrationen av dessa tjänster med andra tjänster. Förbättra kvaliteten på och tillgången till subventionerat boende.
4. Minska det totala beroendet av fossila bränslen genom att påskynda användningen av förnybara energikällor, öka energieffektiviteten och minska koldioxidutsläppen från industri, transport och byggnader samt säkerställa en tillräcklig sammanlänkningskapacitet.

Utfärdad i Bryssel den

På rådets vägnar

Ordförande